

prof. dr. ing. Bálint SZABÓ
ing. Imola KIRIZSÁN

INTERVENȚII LA RUINELE CETĂȚII ARDUDULUI

REZUMA

Intervențiile la ruinele cetății Ardudului s-au realizat în cadrul proiectului: «Circuitul târgurilor medievale din Transilvania de Nord». Din cetatea Ardudului – conform prevederii proiectului – s-a intervenit la turnurile sud-vestice și sud-estice, respectiv la corpurile de legătură dintre cele două turnuri. Starea de conservare actuală – identificată în urma cercetărilor arheologice – a ansamblului cetății a impus două tipuri distincte de intervenții: (i) de consolidare a ruinelor și (ii) de protecție a ruinelor. Prin conceptul de restaurare adoptat s-au prezervat zidăriile păstrate, asigurând stabilitatea lor, executând sisteme de dirijarea și colectare a apelor pluviale. Prezervarea presupunea inclusiv înlocuirea cărămizilor forfecate alterate de ciclurile repetate de îngheți-dezgheți și reîntregirea subansamblurilor lipsă (ziduri, coronamente, planșee etc.). Turnul sud-estic a fost protejat printr-o terasă, acoperită în două pante cu o structură din lemn.

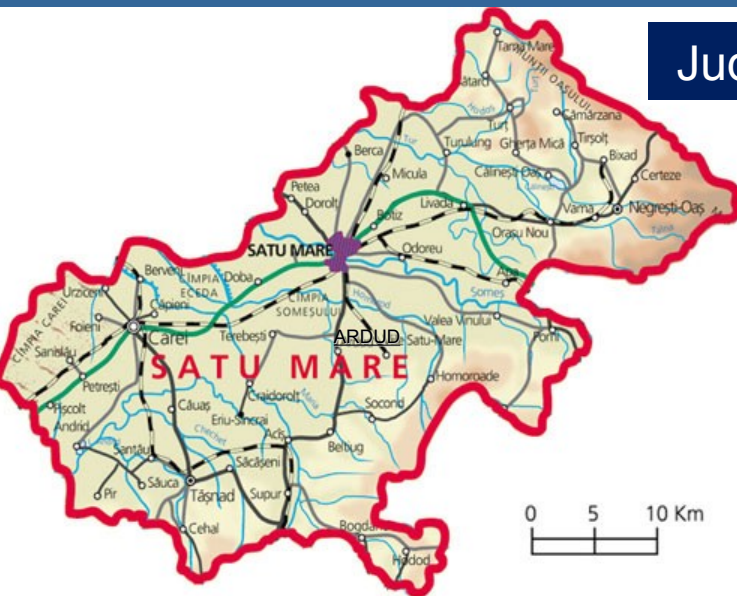
În categoria de consolidare de ruină intrau și porțiunile de zid păstrate din corpul de legătură dintre turnul sud-vestic și sud-estic, respectiv clădirea poartă, păstrând zonele de zidărie cu rețeseri, injectări, matări, completări, consolidări de bolți și prevederi de sisteme de dirijarea apelor pluviale.

În cadrul lucrării se vor prezenta starea ruinelor anterior și în urma efectuării săpăturilor arheologice, respectiv intervențiile în curs de finalizare.

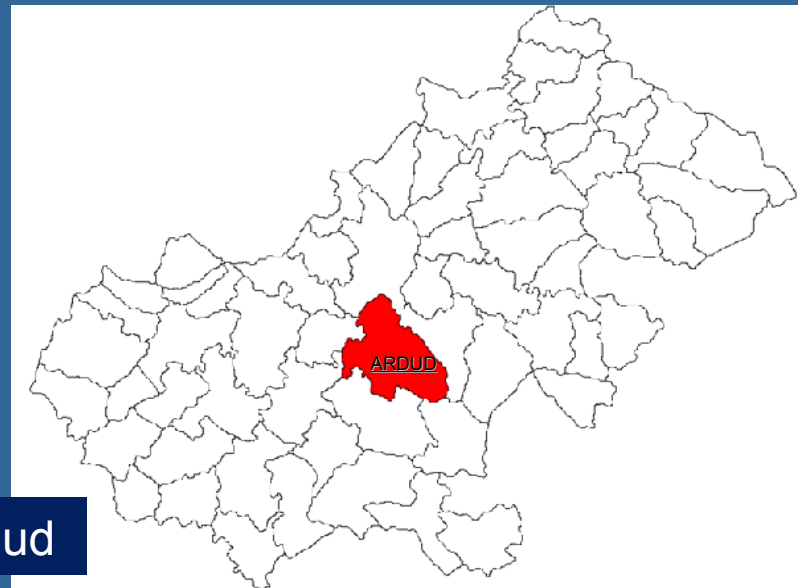

Vedere fațada sudică
anterior intervențiilor

Ardudul este recunoscut ca așezare străveche, locuită încă din epoca bronzului. Este atestată documentar din anul 1215, sub numele de *Herdeud*. În 1369 este ridicat la rang de oraș de câmpie, apoi în 1378 este pomenit ca district al comitatului Satu Mare.

Județul Satu Mare

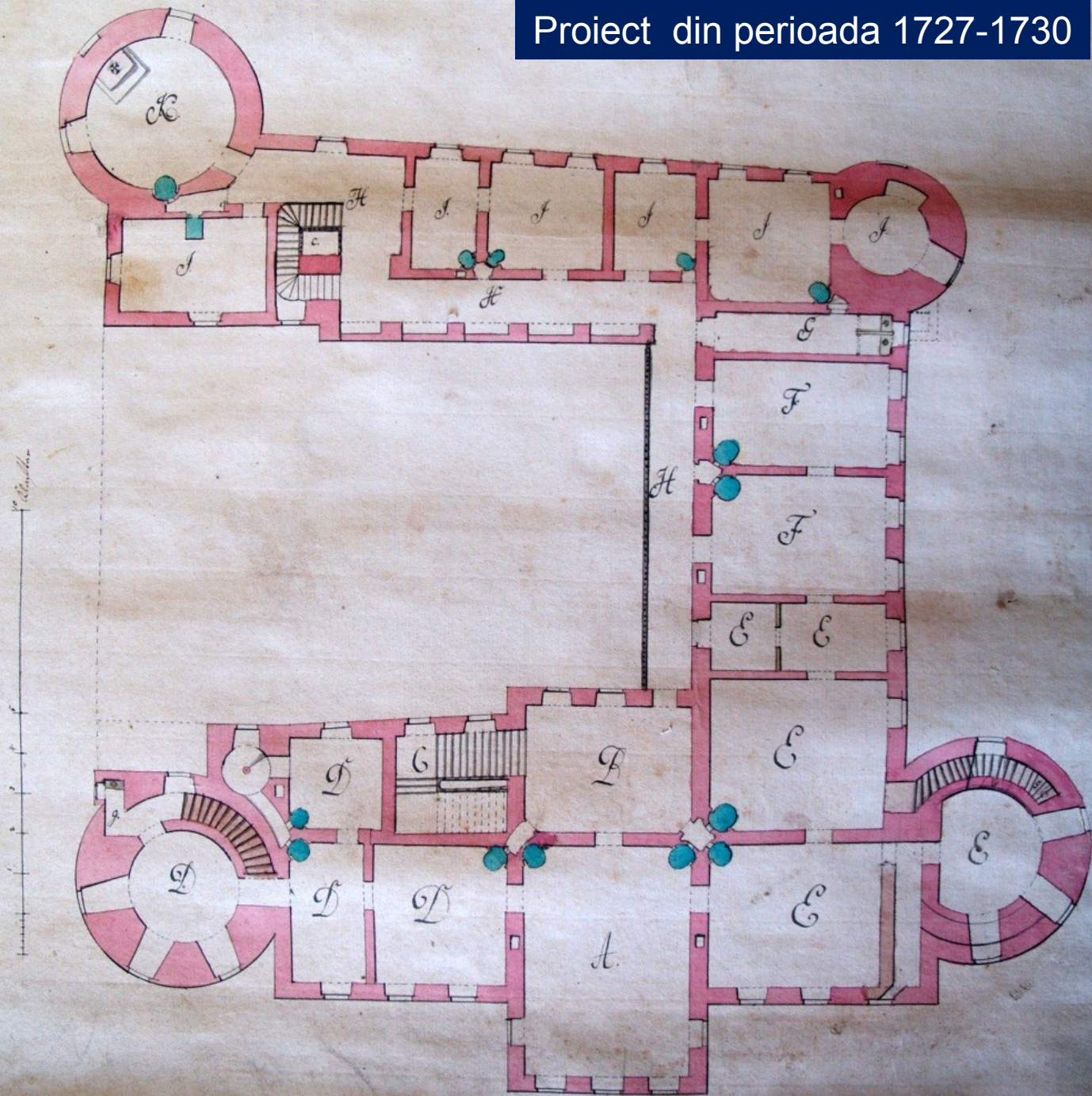

Orașul Ardud

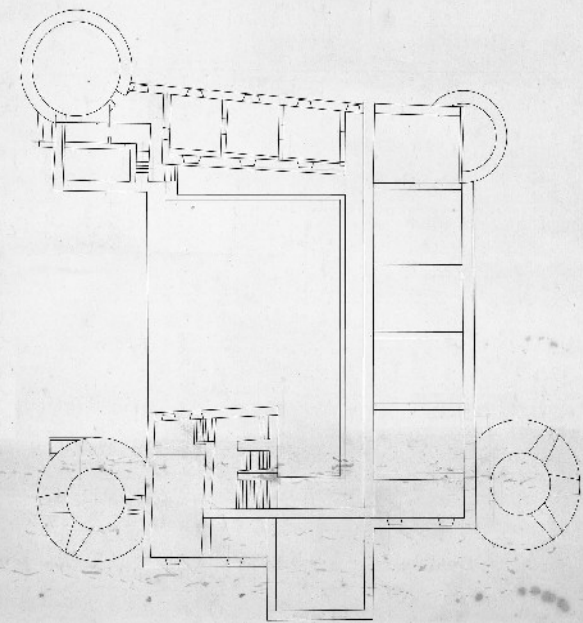
În 1392 Ardudul avea o fortificație în proprietatea familiei Drágffy din neamul Drăgoșeștilor. În 1456 ei obțin permisiunea de a construi pe domeniile lor o cetate cu ziduri de piatră, șanț de apărare și turnuri. Bartolomeu Drágffy în primăvara anului 1481 începe construirea cetății în stil renascentist cu patru turnuri de colț și un donjon, devenind una dintre cele mai puternice cetăți din nordul Transilvaniei. În 1501, odată cu moartea lui Bartolomeu Drágffy, începe destrămarea familiei, cetatea ajungând în proprietatea Bathoreștilor în 1556. Cu ocazia luptelor din anii 1564-65, cetatea a fost ocupată de principele Transilvaniei, Ioan Sigismund și distrusă.

După mai bine de un secol în care cetatea ruinită nu a fost folosită, în 1708 este preluată de familia Károlyi. În perioada 1727-1730, generalul Alexandru Károlyi, judele comitatului Satu Mare, reconstruiește cetatea în stil contemporan. Pe fundațiile vechii cetăți, utilizând pereții și bolțile păstrate se înalță un castel, cu patru turnuri cilindrice de colț acoperite cu coifuri bulbate. Accesul în curte avea loc prin clădirea porții.

Proiect din perioada 1727-1730

Deja în anul 1783 inginerul Bajuszi Ignác are posibilitatea de a releva parterul și etajul unui castel-cetate compus din patru turnuri, respectiv corpuri de legătură între turnurile sud-estice și nord-estice, nord-vestice și nord-estice precum și clădirea poartă între turnurile sud-vestice și sud-estice. Din anumite motive – necunoscută nouă – nu este figurată corpul de legătură între turnurile sud-vestice și nord-vestice, de-și săpăturile au pus în evidență un subsol boltit deosebit de generos și un parter utilizat drept bucătărie.

Releveul inginerului
Bajuszi Ignác – 1783.

Imagini din secolul al XVIII-lea

În urma evenimentelor din 1848-49, cetatea este neglijată, o descriere din 1869 spune că doar trei dintre cele patru turnuri mai există în stare nu prea bună. Datorită taxelor ridicate pe clădirile castelului, Lajos Károlyi demolează acoperișurile pentru a nu plăti impozit: în scurt timp construcțiile ajung din nou la stadiul de ruină.

Cetatea în partea a doua a secolului XIX

Astfel în 1896, când doar turnul sud-vestic mai prezenta integritate relativă, acesta s-a restaurat în spirit eclectic, cu forme de goluri și ornamente neogotice, încheiat cu creneluri, devenind emblema așezării. Celelalte corpuri au rămas tot în fază decopertată.

Vederea vestică a cetății la începutul secolului XX cu turnul sud-vestic înnoit

Războaiele mondiale și neutilizarea au lăsat ca și acest ultim bastion al cetății să se degradeze. Turnurile nordice au dispărut aproape în totalitate, clădirea porții este mult ruinată, iar celelalte corpuri de legătură nu există decât subteran.

Fațada principală a cetății la începutul secolului XX, cu clădirile porții neacoperite

Imagini privind situația existentă în 2009 – turnul sud-vestic

Fațada vestică

Pereți interiori

Planșeul acoperiș

Imagini privind situația existentă în 2009 – clădirea porții

Subsolul corpului adiacent turnului sud-vestic

Săpături arheologice
realizate de dr. Daniela
Marcu Istrate

O pante ruinată a clădirii porții

Turnul sud-estic cu o parte ruinată a clădirii porții

Acces ruinat din clădirea porții

Imagini privind situația existentă în 2009 – turnul sud-estic

Zona de contact cu corpul estic de legătură

Turnul sud-estic – vedere vestică

Acces îngropat în turnul sud-estic

Imagini privind situația existentă în 2009 – corpul de bucătărie

Parte din subsolul corpului de bucătărie

Corpul de bucătărie: parte de gătit

Parte cu planșeul peste subsol dărâmat

Imagini privind situația existentă în 2009 – imagini săpături arheologice

Corpul de bucătărie: partea subterană

Spre partea nordică a cetății

Spre vest de turnul sud-vestic

Imagini privind situația existentă în 2011 – turnul sud-vestic

Fațada estică, anticipată de ruinele completate ale corpului de poartă

Fațada vestică – mai decorativă – a turnului

Imagini privind situația existentă în 2011 – turnul sud-estic

Turnul cu scara de acces și cu acoperișul de protecție

Acoperișul de protecție – vedere interioară

Vedere vestică, anticipat de ruinele completate ale clădirii porții

Imagini privind situația existentă în 2011 – clădirea porții

Vedere nordică

Podețul de acces peste ruine